



Din ve Bilim
Muş Alparslan Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi Dergisi



Din ve Bilim – Muş Alparslan Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi
Region and Science - Journal of Muş Alparslan University Faculty of Islamic Sciences
e-ISSN: 2667-7717 Haziran/June 2023, 6/1: 93-109

Mikdat Yalçın'ın Din Eğitimi Hakkındaki Görüşleri

Mikdat Yalçın's Views on Religious Education

Yusuf AYDIN

Dr. Öğr. Üyesi, Muş Alparslan Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, Din Eğitimi Anabilim Dalı
Muş/Türkiye
Assist. Prof., Muş Alparslan University, Faculty of Islamic Sciences, Department of Religious
Education, Muş/Türkiye
yusufaydin19@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-1907-0100

Makale Bilgisi | Article Information

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Date Received: 31 Mayıs / May 2023

Kabul Tarihi / Date Accepted: 22 June / June 2023

Yayın Tarihi / Date Published: 30 Haziran / June 2023

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Haziran / June

DOI: 10.47145/dinbil.1308047

Atıf / Citation: Aydın, Yusuf. "Mikdat Yalçın'ın Din Eğitimi Hakkındaki Görüşleri / Mikdat Yalçın's Views on Religious Education". *Din ve Bilim - Muş Alparslan Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi* 6/1 (Haziran 2023): 93-109. doi: 10.47145/dinbil.1308047

İntihal: Bu makale, iThenticate yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

Plagiarism: This article has been scanned by iThenticate. No plagiarism was detected.

web: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/dinbil> | **mailto:** dinbil@alparslan.edu.tr

Published by Muş Alparslan Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi / Muş Alparslan University,
Faculty of Islamic Sciences, Muş, 49250 Turkey.



Öz

Müslüman düşünürler, önceki düşünürlerin birikim ve tecrübelerinden de yararlanarak çağın problemlerine eğitim aracılığıyla çözüm önerileri getirmişlerdir. Bu düşünürlerden biri de çalışmamızda eğitim görüşlerini konu edindiğimiz Mikdat Yalçın'dır. Türk asıllı bir eğitimci olan Yalçın, çocukluk yıllarından itibaren yaşamının büyük çoğunluğunu Suriye, Mısır ve Suudi Arabistan gibi ülkelerde geçirmiştir. Hayatının ilk dönemlerinden itibaren ilimle meşgul olmuş, eğitim hayatının neredeyse tüm kademelerini yine Arap ülkelerinde tamamlamıştır. Uzun yıllar Suudi Arabistan başta olmak üzere farklı ülkelerde akademisyenlik yapmış ve birçok öğrenci yetiştirmiştir. Arap dünyasında önemli bir prestije sahip Kral Faysal ödülüne layık görülmüştür. Eğitim görüşleri tez ve makalelere konu edilmiş, zamanla İslam eğitimi alanında Arap dünyasında referans kabul edilen biri olmuştur. İslam eğitimi alanında birçok eser ortaya koyan Yalçın, çalışmalarında eğitim ve ahlak konularına ağırlık vermiştir. Özellikle Müslüman ülkeleri konu edindiği çalışmalarda, gelişmiş ve geri kalmış ülkelerin eğitim sistemlerini karşılaştırarak yaşanan sorunlara çözüm önerileri sunmuştur. Bu bağlamda Yalçın, Müslüman toplumların eğitim sistemlerindeki en büyük sorunun amaç, yöntem ve uygulamalardaki uyumsuzluklar olduğunu belirtmiştir. Yalçın, eğitimin temel unsurları olan eğitim kurumu, idareci, öğretmen, öğrenci ve ailelerin kendi ülkelerinin kalkınmasında rol alması gerektiğini savunarak inançlı ve fedakâr bir neslin yetiştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Çalışmalarının çoğunda ideal toplum, ideal nesil, ideal aile gibi konulara değinen yalçın, bunlarla ilgili detaylı bilgiler vererek önerilerde bulunmuştur. Yalçın, Batılı ülkelerin eğitim anlayışlarını eleştirmekle birlikte olumlu uygulamalarından istifade edilmesi gerektiğini de ifade etmiş ve eğitim anlayışının insanı anlamaya yönelik çalışmaların yetersizliğine vurgu yapmıştır. Bu çalışma kapsamında Yalçın'ın hayatı ve eserleri, eğitim, öğretmen ve öğrenci özellikleri, eğitim kurumları gibi konular hakkındaki görüşleri ele alınmıştır. Çalışmanın bu konular ile sınırlandırılmasının nedeni ise Yalçın'ın çoğu kitabında bu konular üzerinde yoğunlaşmasıdır. Çalışmada ilk olarak Yalçın'ın hayatı ile ilgili çok kısa bilgiler verilmiştir. Akabinde eserleri hakkında genel bilgiler sunulmuş ve Yalçın'a ait kitapların isimleri zikredilmiştir. Arapça kitap isimlerinin Türkçe tercümeleri parantez içerisinde verilmiştir. Yalçın'ın eğitim hakkındaki genel görüşlerinin ele alındığı "Eğitim Görüşleri" başlığı altında nitelikli ve ideal bir eğitim sisteminin özellikleri, Müslüman ülkelerin eğitim sistemlerinde yaşanan genel problemleri gibi konulara değinilmiştir. "Öğretmen ve Öğrenci" başlığı altında Yalçın'a göre öğretmen ve öğrencide bulunması gereken özelliklere değinilmiştir. Yalçın, kitaplarında bu özellikleri detaylıca incelemiştir. Ancak bu çalışmada özet halinde verilmesi uygun görülmüştür. Mikdat Yalçın'ın eğitim kurumları hakkındaki görüşlerinin ele alındığı "Eğitim Kurumları" başlığı altında eğitim kurumlarının ideal nesli yetiştirmedeki önemi, temel unsurları ve özellikleri gibi konular irdelenmiştir. "Aile ve Eğitim" başlığı altında Yalçın'a göre ailenin önemi, temel görevleri ve özellikleri konularına yer verilmiş ve genel değerlendirmede bulunulmuştur. Çalışmada Mikdat Yalçın'ın birçok kitabı incelenmiş konuyla doğrudan ilgili olanlara başvurulmuştur. Çoğu Arapça olan bu kitapların bir kısmının Türkçe tercümesi de temin edilmiş hem Arapça asılları hem de Türkçeye çeviri kitaplar birinci kaynak olarak çalışmada kullanılmıştır. Bu kitaplar doküman incelemesi yöntemi kapsamında incelenmiştir. Modern dönemde İslam eğitimi alanında, özellikle Arap dünyasında tanınırlığı olan Mikdat Yalçın ve eğitim görüşleri hakkında Türkiye'de herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu anlamda çalışmanın literatüre katkı sunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Din Eğitimi, Mikdat Yalçın, Eğitim, Öğrenci, Öğretmen.

Abstract

Muslim thinkers, benefiting from the knowledge and experience of previous thinkers, have offered solutions to the problems of the age through education. One of these thinkers was Mikdat Yalçın, whose views on education are the subject of our study. Yalçın, an educator of Turkish origin, spent most of his life in countries such as Syria, Egypt, and Saudi Arabia since his childhood. He was busy with science from the first period of his life, and he completed almost all stages of his education life in Arab countries. For many years, he worked as an academician in different countries, especially in Saudi Arabia, and trained many students. He was awarded the King Faisal Award, which has an important prestige in the Arab world. His educational views have been the subject of theses and articles, and in time, his works have become a reference in the Arab world in the field of Islamic education. Yalçın who produced many works in the field of Islamic education, employed education and morality as the dominant themes in his works. Especially in his studies on Muslim countries, he compared the education systems of developed and underdeveloped countries and offered solutions to the problems experienced. In this context, Yalçın pointed at the incompatibility in purpose, method, and practice as the biggest problem in the education systems of Muslim societies. Yalçın emphasized the need to raise a faithful and self-sacrificing generation, arguing that educational institutions, administrators, teachers, students, and families, which are the basic elements of education, should play a role in the development of their own country. In most of his works, Yalçın touched on subjects such as ideal society, ideal generation, and ideal family, and made suggestions by giving detailed information about them. Yalçın, while criticizing the educational understanding of Western countries, stated that positive practices should be benefited from. He emphasized the inadequacy of the Western education approach to understand human beings. In this study, subjects such as Mikdat Yalçın's life and works, his views on education, teacher and student characteristics, and educational institutions are discussed. The reason for limiting the study to these subjects is that Yalçın focused on these subjects in most of his books. In the study, firstly, very short information about Yalçın's life is given. Afterwards, general information about his works is presented and the names of Yalçın's books are mentioned. Turkish translations of Arabic book titles are given in parentheses. Under the title of "Education Opinions", in which Yalçın's general views on education are discussed, the characteristics of a qualified and ideal education system, and the general problems in the education systems of Muslim countries are examined. Under the title of "Teacher and Student", the characteristics that a teacher and student should have according to Yalçın are mentioned. Yalçın examined these features in detail in his books. However, it was deemed appropriate to give it as a summary in this study. Under the title of "Educational Institutions", where Mikdat Yalçın's views on educational institutions are discussed, issues such as the importance of educational institutions in raising the ideal generation, their basic elements, and characteristics are examined. Under the title of "Family and Education", the importance of the family according to Yalçın, its basic duties and characteristics were included, and a general evaluation was made. In the study, many of Mikdat Yalçın's books were examined, and the ones directly related to the subject were consulted. Turkish translations of some of these books, most of which are originally written in Arabic, were also provided, and both the Arabic originals and the translated books into Turkish were used as the primary source in the study. These books were examined by content analysis techniques within the scope of the document analysis method. In the modern era, there has been no study in Turkey about Mikdat Yalçın, who is known in the field of Islamic education, especially in the Arab world, and his views on education. In this sense, it is thought that the study will contribute to the literature.

Keywords: Religious Education, Mikdat Yalçın, Education, Student, Teacher

Giriş

Her toplum, varlığını sürdürme gayesiyle kendi kültürel mirasını yeni nesillere aktarma çabasına girer. Eğitimin en temel amaçlarından olan bu gaye, yeni nesillerin topluma yabancı kalmaması, o toplum değerleriyle yetişmesi ve etkinlik kazanması amacına dayanır. Toplumlar bu amacı eğitim aracılığı ile formal veya informal bir şekilde gerçekleştirme yoluna gitmiştir. Bu bağlamda farklı eğitim görüşleri ve uygulamaları ortaya çıkmış, her toplum tarihi süreçle birlikte kendi eğitim sistemini oluşturmuştur. Değişen ve gelişen şartlara bağlı olarak toplumlar kendi dönemlerine kadar tevarüs eden eğitim fikirlerini geliştirme yoluna gitmiştir.¹

Vahyin nüzûlü ile Hz. Peygamberin rehberliğinde başlayan İslam eğitim faaliyetleri günümüze değin kesintisiz devam etmiştir. İlk olarak Hz. Peygamberin İslam'ı tebliğ hedefi kapsamında cami eksenli yürütülen eğitim faaliyetleri, zamanla farklı şekillerde ve yerlerde kurumsallaşmıştır.² İslamiyet'in ilme yüklediği kutsiyet ve ehemmiyet Müslümanları bu alana teşvik etmiş, Müslümanlar tarihi süreçte bir ilim medeniyeti oluşturmuşlardır. Bu medeniyetin oluşmasında İslam ulemasının ortaya koyduğu bilgi birikimi ve tecrübelerin önemi büyüktür. Müslüman düşünürler, Kur'an'ı ve sünneti merkeze alarak kendi çağlarının problemlerine ilişkin görüş ve önerilerde bulunmuşlardır. Değişen şartlara bağlı olarak bu görüş ve önerilerin her dönemde uygulanabilirliği belki mümkün olmamıştır ancak eğitime, özellikle de din eğitimine önemli katkı sundukları kuşkusuzdur.

Ağırlıklı olarak Kur'an-ı Kerim'den ve Hz. Peygamberin uygulamalarından mülhem olan eğitim uygulamaları, Müslümanların kendi medeniyetlerini oluşturmalarındaki en önemli unsurlardan biridir. İslam eğitimi alanında özellikle de Arap dünyasında tanınırlığı olan ve bu alanda eserler ortaya koyan düşünürlerden biri de Mikdat Yalçın'dır. Yetmiş aşkın kitabı ve çok sayıda makalesi bulunan Yalçın, birçok yüksek lisans ve doktora tezine de danışmanlık yapmıştır. Eserlerinin çoğunda ideal bir nesil kurmanın önemine vurgu yapmış, Müslüman ülkelerin eğitim sistemleri ile Batı tarzı eğitim sistemleri arasında karşılaştırma yaparak her iki sistemin güçlü ve zayıf yönlerini dile getirmiş ve yaşanan problemlere çözüm önerilerinde bulunmuştur. İdeal medeniyeti kurmada en önemli faktörün eğitim olduğunu belirten Yalçın; aile, okul, program, öğrenci, öğretmen gibi unsurların bu hedef doğrultusunda hareket etmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Literatür taraması sırasında, Yalçın ile ilgili Türkiye'de yapılmış bir çalışmaya rastlanmamıştır. Arap dünyasında, Yalçın'ın eğitim görüşleri ile ilgili olarak hazırlanmış bir doktora tezi ve birkaç makale mevcuttur. Eğitim alanında mühim eserler veren bu düşünürün kendi ülkesinde tanınmasının ve görüşlerinin bilinmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Araştırma sürecinde, Mikdat Yalçın'a ait eserler doküman inceleme yöntemi kapsamında incelenmiş ve O'nun eğitime ilişkin görüşleri üzerinde durulmuştur. Alan yazında, Yalçın tarafından yayınlandığı bilinen tüm eserlerine ulaşılamamıştır. Türkçeye çevrilmiş ya da Arapça eserlerinden istifade yoluna gidilmiştir. Çalışmada Mikdat Yalçın'ın genel eğitim görüşlerine; eğitim kurumları, öğretmen ve öğrencide olması gereken özellikler ile aile hakkındaki görüşlerine yer verilmiştir.

1. Hayatı ve Eserleri

1937 yılında Antakya'nın Yayladağı ilçesine bağlı Yenice köyünde dünyaya gelen Yalçın, 1944'te başladığı ilkokul eğitimini 1949 yılında tamamlamıştır. Bir müddet köy imamının yanında Arapça ve Kur'an-ı Kerim dersleri aldıktan sonra Halep'e geçmiştir. Bir yıl eğitim alarak ortaokulu 1960 yılında burada tamamlamıştır. Ortaöğretimi 1961'de Mısır'daki Ezheriyye Lisesinde tamamlamıştır. Lisans eğitimini, 1967 yılında Kahire'deki Bilim Fakültesinden mezun olmuş; 1971 yılında aynı üniversitenin eğitim fakültesinden yüksek lisans derecesi almıştır. Yalçın, yine aynı üniversitede 1976 yılında "İslam'da Ahlak Eğitimi Felsefesi" adlı teziyle doktoraı bitirmiştir. 1976

¹ Vural Hoşgörür, "Eğitimin Toplumsal Temelleri", *Eğitim Bilimine Giriş*, ed. Özcan Demirel, Zeki Kaya (Ankara: Pegem Akademi, 2012), 131.

² Mustafa Köylü, Ahmet Koç, "Önsöz", *Klasik İslam Eğitimcileri*, ed. Mustafa Köylü, Ahmet Koç (İstanbul: Rağbet yayınları, 2016), 13.

yılında Türkiye’de yedek subay olarak vatani görevini yapmış; aynı yılın sonlarına doğru Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesine Yardımcı doçent doktor olarak atanmıştır. 1979 yılında Suudi Arabistan’da İmam Muhammed b. Suud İslam Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesinde göreve başlamıştır. Yalçın bu üniversitede 1983 yılında Doçent, 1992 yılında Profesörlük unvanını almıştır. 1988 yılında Kral Faysal Uluslararası İslam Araştırmaları Ödülü’ne³ layık görülmüştür. Üç çocuk babası olan Yalçın, 2020 yılında vefat etmiştir.

Mikdat Yalçın’ın çoğu İslam eğitime yönelik olmak üzere farklı alanlarda yayımlanmış 70’in üzerinde eseri bulunmaktadır. Eserler çoğunlukla Arap dilinde yazılmıştır. Yalçın eserlerini şu beş seri altında çıkarmıştır:

- “İslam Eğitimi”: Bu seri altında Yalçın’ın yayımlanmış 33 kitabı bulunmaktadır. Seride bulunan kitapların büyük bir kısmı “Eğitimimiz” başlıklı alt seride yayımlanmıştır.

- “İslam Ahlakı”: Bu seri altında Yalçın’a ait 6 kitap bulunmaktadır.

- “İslam Aleminin Problemleri ve Çözüm Yolları”: Seri kapsamında Yalçın’a ait 14 kitap bulunmaktadır.

- “Örnek Medeniyet”: Yalçın’ın bu seri kapsamında yayımlanmış 17 kitabı bulunmaktadır.

- “Örnek Kültür”: Bu serisi kapsamında ise Yalçın’a ait 11 kitap bulunmaktadır.

Kitaplarına ek olarak Mikdat Yalçın’ın yayımlanmış birçok makalesi ve bildirisi bulunmaktadır. Ayrıca birçok yüksek lisans ve doktora tezini de yönetmiştir. Burada sadece yazara ait kitap isimlerinin tercümesiyle birlikte verilmesi uygun görülmüştür. Mikdat Yalçın’ın tespit edilebilen eserleri şunlardır:

“Ahlakiyyetü’l-Münakaşa, ve’l-Muhavara ve’l-munazara ve Adabuha ve Asaruha ale’l-ferdi ve’l-Müctema”. Riyad: Daru’s-Savletiyeh, 1995. (Tartışma, münazara, münakaşa ahlakının adabı, ferde ve topluma faydaları).

“Binu’l-Beyti’s-said fi-Davi’l-İslam”. Riyad: Daru’l-Merih, 1987. (İslam ışığında mutlu ailenin inşası).

“Cevâ nibü’t-Terbiyyeti’l-İslamiyyeti’l-esasiyye”. Beyrut: Daru’r-Rihani, 1986. (İslam eğitiminin temel boyutları).

“Devru Camiati-Alem’l-İslamî fi-Muvâcehat’t-Tehaddiyâti’l-Muasır”. Riyad: Daru Alemi’l-Kütüb, 2004. (Modern çağın tehditlerine karşı İslam dünyasındaki üniversitelerin rolü).

“Devru’t-Terbiyyeti’l-Ahlakiyyeti fi Binai’l-Ferd ve’l-Müctema ve’l-Hadara”. Riyad: Daru Alemi’l-Kütüb, 1995. (Medeniyet, toplum ve bireyin inşasında ahlak eğitiminin rolü).

“Ehdâfü’t-terbiyyeti’l-İslamiyyeti ve ğâyetihâ”. Riyad: Darul-Hüda, 1986. (İslam eğitiminin hedefleri ve amacı).

“El-Avâmil el-feaale fi’n-Nuzumut’t-terbeviyyeti ve Vucûhu’l-İstifadeti minha fi-Terbiyyetina”. Riyad: Daru Alemi’l-Kütüb, 1994. (Eğitim sistemlerindeki faal etkenler ve istifade yolları).

“El-Beytü’l-İslami Kema yenbaĝi en yekûn”. Kahire: Daru’l-Hilal, 1972. (İdeal bir Müslüman evi).

“El-Fikrû’t-Terbeviyyi’l-İslami el-Muasır”. Riyad: Daru Alemi’l-Kütüb, 2012. (Modern İslam eğitimi düşüncesi).

“En-Nazariyyetu’t-Terbeviyye fi Davi’l-İslam”. Riyad: Daru Alemi’l-Kütüb, 2008. (İslam açısından eğitim teorileri).

³ https://simple.wikipedia.org/wiki/King_Faisal_Prize (17.06.2023).

"Er-Rihlet'l-İlmiyye Mineş'sark ve'l-Ğarb-Rihleti Dr. Mikdat Yalçın Rihletuhu ve Muhavaratuhu fi'l-müşkilati'l-Muasır". Riyad: Daru'l-Alemi'l-Kütüb, 1992. (Duğudan batıya ilmi yolculuk-Dr. Mikdat Yalçın'ın güncel problemlerle mücadelesi ve ilmi yolculuğu).

"Esasiyyetü't-Ta'sil ve't-Tevcihi'l-İslami li'l-Ulum ve'l-Maarif". Riyad: Daru Alemi'l-Kütüb, 1966. (Bilimin ve bilginin İslamileştirilmesi esasları).

"Esraru nuhûdi's-Şuab ve'l-Ümem ve esbabi Hubûtiha ve Sukutih". Riyad: Daru Alemi'l-Kütüb, 2007. (Milletlerin kalkınma, gerileme ve yıkılma nedenleri).

"Et-Tarik ile'l-Abkariyye". Riyad: Daru'l-Hüda, 1987. (Dahilik yolu).

"Et-terbiyetü'l-Ahlakiyye ve âliyyeti Tenfizuha". Riyad: Daru Alemi'l-Kütüb, 2015. (Ahlak eğitiminin uygulama araçları).

"Et-terbiyetü'l-Ahlâkiyyetü'l-İslâmiyye". Riyad: Daru Alemi'l-Kütüb, 1996. (İslam ahlak eğitimi).

"Et-terbiyetü'l-İslamiyye ve Devrüha fi-Mükafahati'l-Cerime". Riyad: Matabiu'l-Farazdak, 1987. (Suçla mücadelede İslam eğitiminin rolü).

"Et-Terbiyetü'l-İslamiyye ve't-Tabiatu'l-İnsaniyye". Riyad: Daru Alemi'l-Kütüb, 1994. (İslam eğitimi ve insan doğası).

"Felsefetü'l Menheci't-Terbevi min Mazuri'l-İslam". Riyad: Daru Alemi'l-Kütüb, 2009. (İslam'a göre eğitim yöntemleri felsefesi).

"Felsefetü'l-hayati'r-ruhiyye". Riyad: Daru Alemi'l-Kütüb, 1989. (Ruhi hayatın felsefesi).

"İlmü't-Terbiyeti'l-İslamiyye". Riyad: Daru Alemi'l-Kütüb, 2012. (İslam eğitimi bilimi).
"Et-Terbiyetü'z-Zatiyye". Riyad: Daru Alemi'l-Kütüb, 2004. (Kişilik eğitimi).

"Meâlim Binâ-i Nazariyyeti-Terbiyeti'l-İslamiyye". Riyad: Daru Alemi'l-Kütüb, 2010. (İslam eğitimi teorisinin oluşum hatları).

"Meâlim Menheci't-Teccid fi'l-Felsefetü'l-İslamiyye". Riyad: Daru Alemi'l-Kütüb, 1991. (İslam felsefesinde yenileşme metodunun ana hatları).

"Menabiul-Müşkilâlit'l-Umme'l-İslamiyye ve'l-Alemi'l-Muâsır ve Devru't-terbiyeti'l-İslamiyyeti ve kıyemuhâ fi Muâlecatihâ". Riyad: Daru Alemi'l-Kütüb, 1991. (İslam dünyasındaki problemlerin kaynakları ve modern dünya- İslam eğitiminin ve değerlerinin bu problemlerin çözümü karşısındaki rolü).

"Menahicü'l-bahs ve Tatbikatuhu fi't-Terbiyeti'l-İslamiyye". Riyad: Daru Alemi'l-Kütüb, 1998. (İslam eğitiminde araştırma yöntemleri ve uygulamaları).

"Menheci Usûli't-Terbiyeti'l-İslamiyyeti'l-mutavver". Riyad: Daru Alemi'l-Kütüb, 2007. (İslam eğitiminin ileri usûl metodu).

"Menhecü'd-D'ave ile'l-İslam fi'l-Asri'l-Hadis". Kahire: El-Matbaatu'l-Mısriyye, 1969. (Modern dönemde İslam'a davet metodu).

"Müşkilat Gıyabi's-Şahisiyye ve'l-Hüviyye'l-İslamiyye". Riyad: Daru Alemi'l-Kütüb, 1994. (Yitik kişilik problemleri ve İslami kimlik).

"Müşkilatu'l-Hareketi'l-İslamiyye el-Muasıra ve Turuku Mualecatihâ". Riyad: Daru Alemi'l-Kütüb, 1997. (Modern İslami hareketlerin problemleri ve çözüm yolları).

"Müşkilatü't-Temuzzuk ve't-Teferruk Beyne Şuubi'l-İslamiyye, Esbabuha ve İlacuha". Riyad: Daru Alemi'l-Kütüb, 1997. (İslami guruplar arasındaki ayrışma ve anlaşmazlığın nedenleri ve çözümleri).

"Müşkilatü't-Terbiye fi'l-Alemi'l-İslami". Riyad: Daru Alemi'l-Kütüb, 2015. (İslam dünyasının eğitim problemleri).

"*Nazariyyetü'l-Kiyem fi'l-İslam ve Tatbikatuha et-Terbeviyye*". Riyad: Daru Alemi'l-Kütüb,2009. (İslam'da değerler teorisi ve eğitimde uygulanışı).

"*Tariku's-Saade*". Riyad: Matâbiu'l-Bükeyriyye, 1987. (Mutluluk yolu).

"*Terbiyetü'l-Ecyal alâ Ahlakiyyat ve Adabi'l-Münakaşa ve'l-Muhavara ve'l-Münazara el-İlmiyye*". Riyad: Daru Alemi'l-Kütüb,1994. (Nesillerin münakaşa, münazara ve tartışmada ahlaki eğitimi).

"*Tevcihü'l-müteallim İlâ Menheci'l-İlm Fî Dav'i't-Tefkîri't-Terbevi ve'l-İslami*". Riyad: Daru Alemi'l-Kütüb, 1987. (İslam eğitimi düşüncesi ışığında öğrenciyi ilme yönlendirme).

"*Esasiyyetü't-Tevcih ve'l-İrşad fi't-Terbiyeti'l-İslamiyye*". Riyad: Daru Alemi'l-Kütüb, 1998. (İslam eğitiminde rehberlik ve irşadın temelleri).

"*Mealimu Vucuhi'l-İ'cazi't-Terbevi fi'l-Kur'an-i ve's-Sünne*". Riyad: Daru Alemi'l-Kütüb, 2015. (Kur'an ve Sünnette eğitsel icazın ana hatları).

"*Mealimü'l-Hivar en-Numuzeci*". Riyad: Daru Alemi'l-Kütüb, 2016. (İdeal tartışmanın ana hatları).

2. Eğitim Görüşleri

Yalçın, eserlerinde ideal bir toplum kurmanın öneminden bahsederek bu toplumun kurulmasına yönelik önerilerde bulunmaktadır. Ona göre ideal toplumu oluşturmanın en önemli araçlarından biri eğitimidir. Eğitimin görevi, öğrenciyi sadece bilgi aktarımı yapmak değil; zihinsel, bedensel ve ruhsal yönden geliştirmektir. Ahlak ve değer eğitiminden yoksun bir eğitim, ideal toplumu oluşturmada yetersiz kalacaktır. İnsanı tüm yönleriyle yetiştirmeyi amaçlayan eğitimin asıl hedefi ise bireylerin kendi milletlerinin kalkınmasında rol almalarını sağlamaktır. Zira bir ülkenin kalkınması; idealleri olan, ahlaklı ve eğitilmiş nesillerin yetiştirilmesi ile mümkün olacaktır. Yalçın, Müslüman nüfusun yoğun olduğu ülkelerdeki eğitim sistemlerinin henüz bu özellikleri haiz olmadığını ve ciddi eksikler olduğunu ifade ederek özeleştiriye bulunmuştur. Ayrıca konuyla ilgili üç temel problem tespit etmiş ve çözüm önerileri sunmuştur. Yalçın'a göre İslam ülkelerinin eğitim sistemlerindeki ana problemler şunlardır;

- Eğitim sistemlerinde manevi değerlere yapılan vurgunun yetersiz kalması ve öğrencilere salt bilgi aktarımında bulunulması

- Öğrencilerin vicdanlarına, davranışlarına hitap eden bir eğitim anlayışının olmaması.
- Öğrenciyeye verilen bilginin onları üretmeye, yeni şeyler oluşturmaya teşvik etmemesi.⁴

Yalçın, Müslüman ülkelerin eğitim sistemlerinin genel bir değerlendirmesini yaptıktan sonra mevcut eğitim sisteminin hedeflerine ulaşıp ulaşmadığını görebilmek için birtakım yöntemler zikretmiştir. Problemlerin neler olduğunu ve doğurduğu sonuçları maddeler halinde ifade etmiş; eksikliklerin en kısa sürede nasıl çözülebileceğini dile getirmiştir. Ayrıca gelişmiş ülkelerin kalkınma nedenlerine bakıldığında en önemli faktörün eğitim ve eğitim kurumları olduğunu ifade etmiştir. Ona göre iyi bir nesil ancak iyi eğitim kurumlarında yetişir. Eğitim kurumlarının başarılı olup olmadıkları, mezun ettikleri öğrencilere bakılarak değerlendirilebilir. Ona göre bir toplumda dürüst, güzel ahlaklı, milletini seven ve kalkınmasını amaçlayan, bu yolda her türlü fedakarlığı yapabilen, yaşanan problemlere ve ihtiyaçlara yanıt vermek için çaba sarf eden üretken bir nesil varsa eğitim başarılı olmuştur. Yalçın, Müslüman ülkelerin zikredilen bu özelliklerden çok uzak olduğunu ve bu niteliklerin aksi yönünde hareket eden bir nesil yetiştirdiğini iddia etmiştir.⁵

Yalçın'a göre eğitimin niteliğini arttırmak için ilk olarak, yaşanan problemler tespit edilmelidir. Problemlerin tespiti için kontrol edilecek öncelikli alanlar ise eğitimin hedefleri ve amaçları olmalıdır. Daha sonra kullanılan metotların ortaya konan amaçları gerçekleştirme açısından uygun olup

⁴ Mikdat Yalçın, *Örnek Eğitim Metodları* (Ankara: ÖMEKAV Yayınları t.y) 12.

⁵ Yalçın, *Örnek Eğitim Metodları*, 14.

olmadığına bakılmalıdır. Hedeflerde ve metotlarda bir sorun yok ise uygulayıcılar olan eğitimci ve idarecilere bakılmalıdır. Zira belirlenen amaçlar, öğreticiler tarafından içselleştirilmemiş ve benimsenmemişse başarılı olmak mümkün değildir. Yalçın, görevlerini benimsemiş eğitimciler yok ise diğer tüm unsurların hedefi yakalamada yetersiz kalacağını vurgulamaktadır. Öğrencide ve öğretmende istenen bu ruh halinin oluşabilmesinin tek yolunun eğitim kurumlarında verilen eğitim olduğunu ifade etmektedir. Konuyla ilişkili olarak Almanya, Japonya, Çin ve Malezya gibi hızlı ilerleyen ülkelerin eğitim sistemlerinin analiz edilmesi gerektiğini belirtmektedir.⁶ Yalçın, gelişmiş ülkelerin eğitim sistemlerini araştırdığını ve bazı önemli sonuçlara vardığını ifade ederek diğer ülkelerde uygulanan ve başarıya götüren unsurların şunlar olduğunu dile getirmiştir:

- *Geleceğe yönelik yüksek idealleri olan gelişime ve yeniliklere açık bir eğitim sistemi tasarlamak.*
- *İdealist ve fedakâr öğretmenler yetiştirmek.*
- *Rekabetçi ve eleştirel muhakemeye sahip öğrenciler yetiştirmek.*
- *Yüksek milli hedefleri benimsetmek ve bunun için çaba sarf etmelerini sağlamak.*
- *Nesillere okuma alışkanlığı kazandırmak.*
- *Başarılı idareci, öğretmen ve öğrencileri ödüllendirerek çalışmaya teşvik etmek.*⁷

Her ülke çağın değişen ve gelişen şartları karşısında eğitim sistemlerini güncellemeli ve yetiştirmek istediği insan hedefine uygun amaçlar belirlemelidir. Çağın gereklerine uyma çabası, toplumun değişen ihtiyaç ve beklentileri, yeni hedef ve vizyonlar eğitimin işlevlerine de yansıtılmalıdır. Bu doğrultuda eğitimin amaç ve işlevlerini o ülkenin toplumsal yapısından bağımsız düşünmek mümkün değildir. Bu amaç ve hedeflerin gerçekleştirilmesinde eğitim başat rol oynamaktadır. Bu nedenle insanlarına iyi bir eğitim ortamı sunmak ülkelerin temel amaçlarından biridir.⁸ Yalçın'a göre eğitimde başarıyı yakalamış ülkelerin en önemli özelliği nitelikli bir eğitim sistemine sahip olmalarıdır.

Yalçın, çözüm için geç kalınması durumunda ahlaksızlığın ve problemlerin domino etkisi yaratarak toplumun tüm unsurlarına sirayet edeceğini ve toplumsal çöküşün kaçınılmaz olacağını iddia etmektedir. Yalçın ayrıca, Müslüman toplumların eğitim sisteminde başarılı olamadıklarını da belirtmektedir. Ancak yine de ümitsiz olmadığını belirterek kaleme aldığı kitapların bu ümide dayandığını ifade etmektedir. Ona göre başarısız eğitim sistemi Müslüman ülkelerde şu problemlere neden olmuştur: eğitim kurumlarında şiddet olaylarının artması, yolsuzluğun yaygınlaşması, meslek sahibi öğrencilerin büyük bir kısmının iş imkânı bulamaması ve buna bağlı olarak toplumun ihtiyaç duyduğu üretimin yetersiz olması; sigara, alkol ve uyuşturucu kullanımının öğrenciler arasında yaygınlaşması ve bu maddeleri kullanım yaşının ciddi oranda düşmesi.

Yalçın, eğitimde ahlaka öncelik verilmesi gerektiğini savunmakta ve hemen hemen tüm eserlerinde buna vurgu yapmaktadır. Ona göre Müslüman toplumların eğitim sistemlerindeki en büyük eksikliklerden biri, ailede ve okulda verilen ahlak eğitiminin yetersiz kalmasıdır. Yalçın, bunun nedenini iyi yetiştirilmiş ve yüksek idealleri olan eğitimci sayısının yetersizliğine ve eğitim sisteminin yapısına bağlamaktadır. Müslüman ülkelerdeki eğitim kurumlarında din eğitimi derslerinin nicelik olarak yeterli olduğunu ifade eden Yalçın, derslerin ahlaki boyutunda oluşan niteliksizliğe vurgu yapmaktadır. Yalçın, çözüm olarak okullarda ahlak öğretiminden ziyade ahlak eğitiminin yapılması gerektiğini vurgulamaktadır.⁹ Ahlakın ve değerlerin olmadığı bir eğitimi ahlaksız bir insana silah vermeye benzetmekte, problemlerin çözümüne dair şu önerilerde bulunmaktadır:

- *Eğitim sistemindeki tüm unsurlar öğrencinin tüm yönlerine hitap edecek ve tüm yönlerini geliştirecek şekilde yapısal olarak yenilenmelidir.*

⁶ Mikdat Yalçın, *Esraru nuhûdî'sh-Şuab ve'l-Ümem ve esbabi Hubûtiha ve Sukutih* (Riyad: Daru Alemlî'l-Kütüb, 2007), 56.

⁷ Yalçın, *Örnek Eğitim Metodları*, 12.

⁸ Vural Hoşgörür, Nuray Taştan, "Eğitimin İşlevleri", *Eğitim Bilimine Giriş*, ed. Özcan Demirel, Zeki Kaya (Ankara: Pegem Akademi, 2012), 281-306.

⁹ Mikdat Yalçın, *Devru't-Terbiyyeti'l-Ahlakiyyeti fi Binai'l-Ferd ve'l-Müctema ve'l-Hadara* (Riyad: Daru Alemlî'l-Kütüb, 1995), 75.

- Eğitimin amaçları net bir şekilde belirlenmelidir.
- Bu amaçlar idareci, öğretmen ve öğrencilere iyice benimsetilmelidir.
- Ahlak ve değerler eğitimine öncelik verilmelidir.
- Kalkınmış ülkelerin eğitim sistemlerinin irdelenmeli ve model olabilecek yönleri uygulanmalıdır.

Yukarıda belirtilen problemlerin çözümü kolay bir süreç değildir ve tüm paydaşların devreye girmesi gerekir. Ona göre eğitim kurumları, idareciler, öğretmenler, öğrenciler, veliler, medya, kamu ve kuruluşları bilinçli bir şekilde ülkenin kalkınması noktasında iş birliği yaparak hareket etmelidirler.¹⁰

Müslüman ülkeleri tehdit eden problemleri iç etkenler ve dış etkenler olarak ayıran Yalçın, bir ülkeyi dış tehlikelere karşı koruyan en önemli faktörün siyaset, iç tehlikelerden koruyan başlıca faktörlerin ise eğitim ve kültür olduğunu ifade etmektedir. Ona göre karşılaşılan problemlerin çözümünde önemli bir yeri olan kültürün yeni nesillere aktarılması görevi de eğitimindir. Eğitimin ön planda tutulması gerektiğini söyleyen Yalçın, eğitim yoluyla aktarılacak kültürün o ülkenin milli ideolojisi ile bağdaşması gerektiğini ve radyo, televizyon, sinema gibi iletişim araçlarının yayın ve programlarının da o kültürle çelişecek unsurlardan arındırılmasının önemli olduğunu vurgulamaktadır.¹¹

Yalçın'a göre eğitim ve öğretim kavramlarının birbiriyle karıştırılması olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Ona göre öğretim sadece zihinsel ve kısa süreli bir süreci içerir. Eğitim ise bireyi akli, ilmi, sıhhi, ruhi ve ahlaki konularda geliştirmeyi amaçlayan uzun süreli bir işlemdir. Ona göre birey, kendisine aktarılan bilginin günlük hayatta ne işe yaradığını, nasıl kullanılabileceğini ve ülkesine nasıl fayda sağlayabileceğini keşfetmelidir. Batı kaynaklı çağdaş eğitim sistemleri, doğanın sırlarını keşfetmeye ayırdığı zamanı ve bütçeyi insan doğasını keşfetmeye ayırmamış; insanı salt bilişsel olarak geliştirmeyi ön planda tutmuş ve maneviyatı ihmal etmiştir. Yalçın, bu ihmalin maddi ve ekonomik sorunlar; manevi ve ilmi sorunlar, siyasi, ahlaki ve sosyal sorunlar doğurduğunu ifade etmiştir. Ona göre bu problemlerin çözümü o milletin ideolojik yapısına uygun, insanı tüm yönleriyle muhatap alan ve Allah inancına dayanan bir eğitim sisteminin uygulanması ile mümkün olabilir.¹² Yalçın, ahlak eğitimi ve ahlak öğretimi kavramlarında da ayrıma gidilmesi gerektiğini, milli ve insani bir vicdan mekanizmasının oluşması için bu ayrımın elzem olduğunu vurgulamıştır.¹³ Ona göre eğitim, insanı sağlık, akıl, inanç, ruh, ahlak, irade, sanat gibi farklı boyutlarıyla gelişim özelliklerine uygun bir şekilde İslam'ın temel değerleri ve prensipleri doğrultusunda dünya ve ahiret mutluluğu için yetiştirmektir.¹⁴

Eğitimin temel görevlerinden biri de bilginin gelişimi ve aktarılmasıdır. Bilginin kaynağı, doğası, ilkeleri, geçerliliği imkân ve sınırları ile ilgili konular ve sorular felsefenin temel dallarından biri olan "epistemoloji"yi, yani bilgi kuramını ilgilendirmektedir. Eğitim felsefesi de bu konuları eğitim açısından genel formlarda el alır. Bilgi kuramını, bilimle ilgili bir dizi tutarlı konum, görüş ilke ve yargılar olarak tanımlayan Yalçın, bilginin belirli perspektifler zaviyesinden yorumlanması gerektiğini ifade etmektedir. Yalçın, din eğitimi açısından bilgi kuramının Kur'an, sünnet, icma, kıyas ve masalihi mürsel gibi İslam hukukunun temel referanslarına dayandırılması gerektiğini vurgulamaktadır.¹⁵

Mikdat Yalçın eğitim disiplinini, sadece dar bir çerçeveye sıkışan kurallar bütünü olarak görmeyi yanlış olduğunu düşünmektedir. Ona göre eğitim, her durumda İslam'ın öğretilerini sosyal hayata, fertlerin davranışlarına, hareketlerine ve giyim kuşamlarına yansıtmaya çalışan bir uğraş

¹⁰ Yalçın, *Örnek Kalkınma Hamlesi Projeleri*, 113.

¹¹ Mikdat Yalçın, *Memleketimizin Temel problemleri ve Çözüm Yolları* (İstanbul: İlmî Neşriyat, 1993), 63.

¹² Yalçın, *Memleketimizin Temel problemleri ve Çözüm Yolları*, 68.

¹³ Yalçın, *Örnek Eğitim Metotları*, 7.

¹⁴ Mikdat Yalçın, *Cevanib et-Terbiye el-İslamiyye el-esasiyye* (Riyad: Daru'r-rihani, 1986), 24.

¹⁵ Mikdat Yalçın, *et-Terbiye el-Ahlakiyye el-İslamiyye* (Riyad: Daru Alemil-kutub, 1996), 68.

alanıdır. Kısacası eğitim kişileri dinin, toplumun ve ümmetin istediği bireyler olarak yetiştirme ilmidir.

Eğitimcilerin muhatap kitleye kendisini sevdirmesi ve kabullendirmesi gerektiğini ifade eden Yalçın, bunun yolunun muhatapı iyi tanımaktan geçtiğini söylemiştir. Yalçın'a göre iyi bir eğitim ancak insanın yapısını ve özelliklerini bilmekle gerçekleşebilir. İnsan üzerinde baskı kurarak onu eğitimi hale getirmenin mümkün olamayacağını vurgulamıştır.¹⁶ Kısaca Yalçın, muhatap kitleyi psikolojik, sosyal ve kültürel yönden iyi tanıyan bir eğitimcinin istenilen sonuçları elde edeceğini ifade etmektedir. İnsan doğasına gerçek anlamda vakıf olmanın zorluklarına değinen Yalçın, şunları söylemektedir:

- *İnsan yapısının ruhi ve psikolojik açıdan çok karmaşık bir yapıya sahip olması.*
- *İnsanı tanımaya yönelik yapılan çalışmalarda program ve yöntem yetersizliği.*
- *Bu alanda çalışma yapan kişilerin olaya kendi felsefi düşünce yapıyla baktığı objektif davranmamaları.*
- *Bu alanda çalışma yapan araştırmacıların özensizliği, Doğayı ve evreni anlamaya yönelik yapılan çalışmalar kadar insanın yapısını anlamaya yönelik yapılan çalışmaların yetersizliği.*¹⁷

Eğitim hizmetlerinin okul dönemi ile sınırlandırılmaması, eğitim faaliyetlerine toplumdaki tüm sosyal yapıların dahil olması gibi ilkelere dayanan yaşam boyu eğitim, mevcut sistemi yeniden yapılandırmayı hedefler. Bu kavram, formal eğitim sisteminin dışında kalan potansiyeli geliştirmeyi amaçlayan genel bir düzenlemeye atıf yaparak her türlü örgün ve yaygın eğitim faaliyetini kapsar.¹⁸ Yalçın'a göre eğitim kurumlarında yürütülen faaliyetler, ideal medeniyeti inşa etmede vazgeçilmezdir. Ancak bu faaliyetler okul çatısı altında sınırlandırılmayıp tüm devlet kurumlarında devam etmelidir. Ona göre tüm devlet kurumları, çalışanlarına hem mesleki gelişimlerini hem de ahlaki gelişimlerini sürdürecektir eğitimler vermeye devam etmelidir. Yalçın'a göre ideal medeniyeti inşa etmek için eğitim alanında yapılması gereken en önemli üç değişiklik şunlardır:

- *Eğitim sisteminde yapısal değişiklik yapılmalıdır.*
- *Eğitimin amaçları netleştirilerek, bu amaçlar yönetici, öğretmen ve öğrenciler tarafından benimsenmelidir.*
- *Tüm eğitim kademelerinde ahlak eğitimine ağırlık verilmelidir.*¹⁹

3. Öğretmen ve Öğrenci

Eğitim faaliyetlerinde okul, yönetim, program, veli ve öğrenci gibi unsurlar ne kadar önemli ise asıl yürütücüler olan öğretmenler de bir o kadar önemlidir. Zira ifade edilen temel unsurların başarısında öğretmen kilit bir noktadır. Aktif öğrenme sürecinde öğrencilerle en çok iletişim ve etkileşim içerisinde olan öğretmendir. Bu etkileşim nedeniyle bireyin kişilik kazanmasında ve toplumsallaşmasında öğretmenin tutum ve davranışları ciddi bir etkiye sahiptir.²⁰

İslam eğitimcileri, öğretmende olması gereken özellikleri belirlerken insani özellikler, ahlak ve iman noktasına yoğunlaşmışlardır.²¹ Elbette pedagojik anlamda da birtakım özellikler zikredilse de günümüz dünyası için İslam eğitimcilerinin görüşlerinin yetersiz kaldığı düşünülebilir. Özeleştirme yapmakla birlikte bu durumu kendi dönemi açısından bir eksiklik olarak görmek pek doğru değildir. Çünkü hızlı bir gelişim seyreden dünyamızda insan ilişkilerine bağlı psiko-sosyal ve kültürel değişiklikler ile teknolojinin hızlı bir şekilde ilerlemesi, insanın eğitimine dair yeni arayışlar içerisinde

¹⁶ Mikdat Yalçın, *Et-Terbiyetü'l-İslamiyye ve't-Tabiatu'l-İnsaniyye* (Riyad: Daru Alemi'l-Kütüb,1994), 18.

¹⁷ Mikdat Yalçın, *Örnek İnsancıl Eğitim Çağdaş ve Dini Bir Zorunluluktur* (Ankara: ÖMEKAV Yayınları 2012), 28-29.

¹⁸ İsmail Güleç vd., "Yaşam Boyu Öğrenme Nedir? Kavram ve Kapsamı Üzerine Bir Değerlendirme", *Sakarya University Journal of Education* 2/3 (2012), 35.

¹⁹ Yalçın, *Örnek Eğitim Metodları*, 7.

²⁰ Bayramali Nazıroğlu, *İslam Eğitim Geleneğinde Öğretmenlik* (Ankara, Nobel yayınları 2020), 115.

²¹ Nazıroğlu, *İslam Eğitim Geleneğinde Öğretmenlik*, 115.

girilmesini zorunlu kılmıştır. Bu açıdan klasik İslam eğitimcilerinin psikoloji ve pedagoji alanında ifade ettikleri görüşleri günümüz için bir eksiklik değil tamamlayıcı bir nitelik olarak görmek daha doğrudur.

İslam eğitim anlayışında kuşkusuz öğretmenliğe yüklenen görev ve sorumluluklar büyük önem teşkil etmektedir. Peygamberlerden sonra vâris niteliği önce alimlere, daha sonra da öğretmenlere atfedilmektedir. Terbiye, Yaraticının başlattığı bir faaliyeti devam ettirme ve olgunlaştırma süreci olduğu için bu mesleğe İslam eğitim anlayışında kutsallık atfedilmiştir. “Ben muallim olarak gönderildim” hadisi şerifinin de öğretmenliğe yüklenen kutsiyetin bir referansı hükmünde olduğu söylenebilir.²²

Bu kadar önemli bir görevi yürütenin de kendine göre işlev, sorumluluk ve yeterlikleri bulunmaktadır. Bu öğretmen yeterlikleri ülkelere ve eğitim felsefelerine göre farklılık arz etse de İslam eğitimcilerinin görüşlerinde ciddi benzerlikler bulunmaktadır. İslam eğitim geleneğinde, öğretmenin sadece kendi alanında mesleki formasyona sahip olması yeterli görülmemiş; bunun yanı sıra iyi bir vatandaş olması, insan ilişkilerinde alan bilgisinde yeterli beceriye sahip olması, öğrencileri kadar meslektaşları ile de başarılı ilişkiler kurabilmesi gerektiği de vurgulanmıştır.²³ Mikdat Yalçın'ın öğretmen yeterlikleri ile ilgili görüşlerine bakıldığında İslam eğitimcilerinin görüşleri ile benzerlik olduğu görülmektedir. Ona göre ideal öğretmende bulunması gereken en önemli özellik görevini dinine, milletine, insanlığa hizmet etmek amacıyla yapmasıdır. Bu amaç doğrultusunda öğretmenin şu vasıflara da haiz olması gerekir:

- *Doğru, güvenilir ve emanete riayetkâr olmalıdır.*
- *Mütevazı, sabırlı, sakin, halim selim ve şefkatli olmalıdır.*
- *Ciddi ve disiplinli olmakla beraber kaba ve çirkin davranıştan uzak olmalıdır.*
- *Güzel ahlaki, okul içinde ve dışında yaymayı kendine prensip edinmelidir.*
- *İlmiyle amel edip başkalarına örnek olmalıdır.*
- *Kanaatkâr olmalı, aşırı mal mülk hırsından uzak durarak kendisini ilme adanmalıdır.*
- *Öğrencilerine, meslektaşlarına ve idarecilerine adil davranmalıdır.*
- *Öğrencilerin ve okulunun ilmi menfaatini şahsi menfaatlerinin üzerinde tutmalıdır.*
- *Giyimi kuşamı ile örnek olmalıdır ve öğrencileri ulvi amaçlara yönlendirmelidir.*
- *Branşında kendisini geliştirmeye gayret edip birikimini topluma yaymalıdır.*
- *Toplumdaki yanlış bilgi ve hareketleri düzeltmeye çalışmalıdır.*
- *Ders saatlerini çok iyi değerlendirip en kısa sürede çok bilgiyi verebilme yöntemlerini uygulayabilmelidir.*
- *Öğrencilerin tümünü kendi çocukları gibi görerek onların iyi yetişmeleri için gayret etmelidir.*
- *Farklı öğretim yöntem ve tekniklerini kullanabilme becerisine sahip olmalıdır.*
- *Öğrenci merkezli bir yaklaşım benimseyerek onların derslerde aktif olmasını sağlayacak tartışma, soru cevap gibi yöntemleri çokça kullanmalıdır.*
- *Öğrencilerini yapıcı eleştiriye teşvik etmeli ve berberce konuları tartışabilmelidir.*
- *Ülkesinin ve Kalkınmasında ve gelecek nesillerin yetişmesinde öğretmenlerin büyük rolünün olduğunu bilmelidir²⁴.*

Yalçın'ın ifade ettiği ideal öğretmen özellikleri, kişisel ve mesleki yeterlikler temasında yoğunlaşmaktadır. Öğretmen mesleki bilgi, beceri, tutum ve değerler noktasında gerekli nitelikleri haiz olmalıdır. Yalçın'ın ifade ettiği bu özellikler klasik İslam eğitimcilerinin görüşleri ile benzerlik

²² Mehmet Faruk Bayraktar, *İslam Eğitiminde Öğretmen Öğrenci Münasebetleri* (İstanbul: İFAV yayınları, 2020), 106.

²³ Ayla Oktay, “Öğretmenlik Mesleği ve Öğretmenin nitelikleri”, *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi* 3/3, (1991), 190.

²⁴ Yalçın, *Örnek Eğitim Metodları*, 103-105.

gösterse de zikredilen tüm bu niteliklerin günümüzde bir öğretmende olması güç görünmektedir. Öğretmenlerle ilgili yaklaşımları ve onlara yüklenen vasıfları bütünüyle geçerli saymak mümkün değildir. Bunun temel nedeni ise eğitim-öğretim sürecindeki temel unsurların, anlayışların ve beklentilerin sürekli değişmesidir. Yanı sıra İslam eğitim geleneğinin ortaya koyduğu birikimi değişen şartlara uyumsuz görmek pek mümkün değildir. Bu tarihi birikimin eğitimdeki, özellikle de din eğitimindeki kanun koyuculara ve yürütücülere önemli katkılar sağlayacağı kuşkusuzdur.²⁵

Mikdat Yalçın'ın üzerinde durduğu konulardan biri de öğrencilerdir. Çünkü öğrenciler ideal medeniyetin temel öğeleridir. Öğrencilerin salt bilgi aktarımıyla yetiştirilmesi mümkün değildir. Verilen eğitimde ahlak ve değerler üzerinde durulması gerektiğini vurgulanmaktadır. Yalçın'a göre ideal öğrencide bulunması gereken özellikler şunlardır:

- *Öğrenci; kalbini, nefsinin her türlü kötü niyet ve kötü ahlaktan arındırmalı ve öğrenimden amacı, milletine ve dinine Allah rızası için hizmet etmek olmalıdır.*
- *Hocaların nasihatlerini ve verdikleri ödevleri mükemmel bir şekilde yerine getirmeye çalışmalıdır.*
- *Öğrenci her zaman samimi ve ihlaslı olup, emanete, verdiği sözlere ve randevularına sadık kalmalıdır.*
- *Güzel ahlak ve edebi okulda ve okul dışında da yaymaya çalışmalıdır. Herkesin hak ve hukukuna riayet ederek arkadaşları arasında adil olmalıdır.*

Yalçın'a göre öğretmenler gibi öğrencilerin de esas amacı Allah'a iyi bir kul olmak, kendi milletinin ve ülkesinin kalkınmasına yardım etmektir. Bunun yanı sıra öğrencinin başarılı olabilmesi için bazı temel prensipleri benimsemesi gerekmektedir. Ayrıca öğrenci, öğrenimine bir problem olarak ya da katlanmak zorunda kaldığı bir zaruret olarak bakmamalıdır. Aksi takdirde derslerden, kitaplardan ve okuldan haz almaz ve eğitim sürecini bir an önce kurtulmak istediği bir yük olarak görür.²⁶

Yalçın, belirli bir eğitim kurumunu bitirip iş hayatına atılmanın başarının sadece küçük bir parçası olduğunu ifade etmektedir. Ona göre öğrencinin üstün başarısı, ilmi birikimiyle toplumsal problemlere çözüm üretebilmesinde saklıdır. Üstün başarının elde edilebilmesi için birtakım prensiplere uyulması gerektiğini söyleyen Yalçın, toplumun kalkınması ve ilerlemesi için bu prensiplerin elzem olduğunu iddia etmektedir. İfade ettiği prensipler şunlardır:

Yüksek idealler sahibi olmak: Bu ilkeyi benimsemiş bir öğrencinin zekâsını ve potansiyelini daha verimli kullanabileceğini belirten Yalçın, yüksek amacın başarıyı tetiklediğini düşünmektedir.²⁷

Salih ve ihlaslı olmak: Dürüstlük ve samimiyetin insanı başarıya götüren önemli bir etken olduğunu ifade eden Yalçın, dürüst insanın çevresine verdiği güven neticesinde takdir göreceğini belirtir. Aksi halde güvensizlik ortamı oluşur ve başarı da gölgede kalarak takdir görmez. Öğrenim hayatında insan ne olursa olsun sadece diploma sahibi olup para kazanmayı düşünemez. İnsanlığa ilimle faydalı olabilmek için kendini çalışmaya vermeli, zamanını boşa harcamamalıdır. Böylece bir kötülük yapıp o kötülüğü nasıl örtbas edeceği düşüncesi ile zamanını beyhude harcamaz. Samimi ve ihlaslı hareket etme sorumluluğu kişiyi devamlı ilme ve kendini geliştirmeye teşvik edeceği için başarıyı da getirecektir.

Sosyal ilişkileri azaltmak: Yalçın'a göre ilmi hayatta başarıya götürecektir prensiplerden biri de gereksiz sosyal ilişkilerden kaçınmaktır. Çünkü gereğinde fazla sosyal aktivite, sık gerçekleştirilen ziyaretler çok vakit alır. Ayrıca bu tür ilişkiler, bireyi kısır siyasi tartışmalara ve dedikoduya sevk edeceği için zihni karıştırıp başarıyı olumsuz yönde etkileyebilir. Bununla beraber kişi tamamen toplumdan soyut bir halde de yaşamamalı; arkadaş, akraba ve dostlarıyla zaman zaman bir araya gelmeli ve bu vakitlerde faydalı sohbetler yapmalıdır. Arkadaş, akraba ve dostlarla geçirilen nitelikli zaman ve yapılan sohbetler aynı zamanda kişiyi dinlendirecek ve başarısını da olumlu yönde

²⁵ Nazıroğlu, *İslam Eğitim Geleneğinde Öğretmenlik*, 240.

²⁶ Mikdat Yalçın, *Mutluluk Yolu ve Felsefesi* (İstanbul: İlmî Neşriyat, 1994), 86.

²⁷ Mikdat Yalçın, *Öğretimde Yüksek Başarının Sırları* (Ankara: ÖMEKAV yayınları,1993), 15-20.

etkileyecektir. Ayrıca ilmi seven ve takdir eden dostlar edindiğinde, sosyal ilişkileri daha sevimli ve verimli olacaktır.²⁸

İlimle meşgul olmak: Yalçın'a göre ilim talebesi hayatının her anında öğrenci olduğunu aklından çıkarmamalıdır. Yatarken, yürürken, yolculuk yaparken ve diğer günlük faaliyetlerde sürekli düşünmeli ve her anını değerlendirmelidir. Yalçın'a göre sürekli bu havaya bürünmek zordur ama başarıya giden yolda bu fedakarlığı yapmak elzemdir.

Şahsi ve toplumsal problemleri çözmek: Yalçın'a göre öğrencinin başarısını olumsuz etkileyen faktörlerden biri de yaşanan bireysel ve toplumsal problemlerdir. Ona göre ilim ehli bu problemleri çözmeye gayretinde olmazsa başarıya ulaşamaz. Çünkü problemler aklın ve ilmin düşmanıdır. Problemler insanın kendisini ilme vermesi noktasında engel teşkil etmektedir. İnsan hayatında birçok problem yaşayabilir. Burada önemli olan yaşadığı sorun karşısında ümitsiz olmamak, gayret sarf etmek ve yakın dostlardan problemin çözümüne yönelik yardım talep etmek.

İyi, çalışkan ve dürüst arkadaş seçmek: İnsanın zaman geçirdiği arkadaşları onun başarısını olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilir. Zira vaktini boşa harcayan, amacı olmayan, sürekli dedikodu yapan arkadaş çevresi ilim ehlinin başarısını engeller.

Mikdat Yalçın'ın yukarıda serdettiğimiz öğrencide bulunması gereken vasıfların tamamını günümüz öğrencilerinden beklemek elbette mümkün görünmemektedir. Zaten Mikdat Yalçın'ın kendisi de bu durumun güç olduğunu ifade etmektedir.

4. Eğitim Kurumları

Eğitim kurumları bilgi vermenin yanı sıra özellikle sosyal uyum ve gelişim noktasında da amil faktörlerden biridir. Bu yönüyle bakıldığında eğitim kurumları aslında bireyin tüm hayatına etki eden, toplumun huzuru ve gelişiminde rol alan önemli unsurlardır.²⁹

Yalçın eğitim kurumlarını insan yetiştiren fabrikalara benzeterak ideal medeniyeti oluşturacak insanların da ancak bu kurumlarda yetiştirilebileceğini vurgulamaktadır. O'na göre okul *öğretmen, öğrenci, idareci, metot ve kitaplar* olmak üzere dört unsurdan oluşmaktadır. Eğitim kurumlarının seviyelerinin niteliği bu unsurların niteliği ile doğru orantılıdır. Yalçın'a göre okulların başarısının altında yatan en önemli unsurlardan biri uygulanan eğitim-öğretim programı ve yöntemlerdir. Bir eğitim kurumunun başarılı olup olamayacağı ders programlarına ve uygulanan yöntemlere bakılarak kestirilebilir. Ancak okulların başarısı sadece buna bağlı değildir. Yalçın'a göre öğretmen, öğrenci ve idarecilerin de ülkelerinin kalkınmasını amaçlayan fedakârlık ruhunu benimsemiş olması gerekir. Fiziki açıdan çok iyi donatılmış okullar olsa dahi öğrenci, öğretmen ve idarecilerde bu fedakârlık ruhu olmaz ise o kurumda başarıdan söz edilemeyeceğini ifade etmektedir.³⁰

Yalçın, ideal toplumun oluşumunda, eğitim kurumlarının bilimi ve teknolojiyi taklit eden değil bizzat üreten nesiller yetiştirilmesinin gerekliliğini ayrıntılı bir şekilde açıklamaktadır. Gelişmiş ülkelerin kalkınma, geri kalmış ülkelerin gerileme nedenlerinin iyi analiz edilmesi ve tüm öğrencilere anlatılması önerisinde bulunmaktadır. Ayrıca bunun Müslüman toplumların inanç ve kültür kodlarına uygun şekilde yapılması gerektiğini ifade etmektedir. Batılı ülkelerin eğitim sistemleri üzerine çalışmalar yapan Yalçın, bu ülkelerin eğitim sistemlerindeki başarılı yönlerinin Müslüman ülkelerde de uygulanması gerektiğini ifade etmiştir. Bu bağlamda Yalçın'ın batı eğitim sistemlerinin Müslüman ülkelerde uygulanması hususunda açık fikirli olduğu söylenebilir. Ona göre eğitim kurumları, arzu edilen medeniyeti kurmadaki en önemli unsurlardandır. İdeal nesillerin yetiştirilmesi ancak eğitim kurumlarında verilecek sistemli bir eğitim öğretim planıyla mümkün olduğundan bu kurumlarda olması gereken özellikleri Yalçın şu şekilde tanımlamaktadır:

²⁸ Mikdat Yalçın, *Cevanib et-Terbiye el-İslamiyye el-Esasiyye* (Riyad: Daru'r-Rihani, 1986), 35.

²⁹ Halis Ayhan, *Eğitim Bilimine Giriş* (İstanbul: Şule Yayınları, 1997), 179.

³⁰ Mikdat Yalçın, *Örnek Medeniyet Atlası (Plan ve Proje)*, (Ankara: ÖMEKAV Yayınları, 1999), 96-97.

İdeal medeniyeti kurmayı amaç edinmelidir. Nesillere örnek medeniyetin ne olduğunu, amaçlarını, önemini ve bu medeniyeti oluşturacak unsurları açıklamalıdır. Nesillere fedakârlık ruhunu aşılmalıdır. Toplumun ihtiyaçlarını karşılamak için üretken nesiller yetiştirmeyi amaçlamalıdır. Fedakârca çalışan öğretmen ve personelini maddi manevi ödüllendirmelidir. Nesillere sürekli çalışma ruhunu aşılıp rekabetçi bireyler olmalarını sağlamalıdır. Diğer kurumlarla mutlaka yardımlaşmalıdır. Rol model olabilecek idareci, öğretmen ve öğrencilerin yaşantılarını tanıtmalıdır. Yüksek ahlak ve değerlere bağlı nesiller yetiştirmelidir. Nesillere diğer milletlerin kalkınma ve gerileme nedenlerini tanıtarak bu gerileme nedenlerinden korunma yollarını açıklamalıdır. İdeal yöntem ve metotları kullanılmalıdır. Öğrencilere ilim aşkı aşılıp millî bir kimlik kazandırılmalıdır. Nesillere zaman yönetimi kazandırarak kısa zamanda doğru bilgiyi edinme yollarını öğretmelidir. Okul sevgi, saygı, dostluk ve yardımlaşmaya kenetlenmiş olmalıdır. Güzel ahlak ve güven yaymalıdır. Okulun her öğretmeni kendi branşlarını dünya standartlarına göre öğrencilere aktarmalıdır. Sadece dünyasını değil ahiretini de kazanma gayretinde olan nesiller yetiştirmeyi amaçlamalıdır. Ülkesinin ve milletin ali menfaatlerini kendi menfaatlerinin üstünde tutan nesiller yetiştirmelidir. Kendi toplumuyla ahenk içerisinde yaşayan; kardeşlik, sevgi ve saygıyı benimsemiş; inançlı, ahlaklı, iradeli, sağlıklı ve yetenekli idareciler yetiştirmelidir. Milletinin kalkınması için dinine ve milletine hizmet etmek için çabalayan nesiller yetiştirmelidir.³¹

Her toplumun yetiştirmek istediği ideal insan tipi farklılık göstermektedir. Keza o toplumun tarihi, önderleri, adetleri gibi kültürel kodları da kişilik gelişimini farklılaştırmaktadır. Toplumun yaşam biçimi, kültürel birikimin tümünü ilgilendirmektedir. Toplumları bir arada tutan unsurlardan biri de dindir. Din aynı zamanda, sosyal kuralların insanlara kazandırılmasındaki temel unsurlardan biridir. Din bu anlamda toplumsal denetime yardımcı olur ve bireylere rehberlik eder. Müslüman toplumlarda İslam, insanların günlük yaşantılarında doğrudan ya da dolaylı olarak belirleyici rol oynar. Bu durum eğitim faaliyetleri için de geçerlidir. Dinin birlik ve beraberliğe, toplumsal yaşayışa ve kalkınmaya katkı sağlayacak şekilde doğru bilgi, yöntem ve tekniklerle aktarılıp sağlıklı bir şekilde yayılması ve kökleşmesi ancak eğitim ve öğretimle sağlanabilir.³²

5. Aile ve Eğitim

İnsan örgün eğitim kurumlarının dışında ailede, sosyal çevrede, arkadaş gruplarında da informal olarak eğitim görmektedir. Çocuk dünyaya geldiği zaman ilk olarak kendisini aile ortamında bulur. Çocuğun ilk sosyal çevresi olan aile aynı zamanda onu eğiten ilk kurumdur. Çocuk ailede öncelikle temel motor becerileri ve iletişim becerileri açısından bir gelişim sağlar. Bunun yanı sıra aile çocuğa çevresiyle uyum sağlayabilmek için gerekli olan toplumsal değerlerin ve geleneklerin bilgisini de kazandırır.³³

Günümüzde evlilik, aile yapısının bozulması veya artan boşanmalar nedeniyle önemsiz hale getirilmektedir. Aile hayatındaki bu olumsuz gelişmeler başta çocuklar olmak üzere aile fertlerinin tümünü etkilemektedir.³⁴ Aile yapısındaki hızlı değişimler toplumu da etkilemektedir. Mikdat Yalçın'a göre aile toplumun en önemli eğitim kurumlarından biridir. Çocuğun ileriki dönemlerde alacağı eğitimin başarısı ailede aldığı eğitimle ilişkilidir. Ona göre aile çocuğa iyi bir eğitim verememişse bunu okulun değiştirmesi güçtür. Eğer aile çocuklarına iyi bir eğitim verecek ortamı oluşturmuşsa kendilerinin ve çocuklarının mutlulukları için iyi bir temel atmış sayılır. Yalçın'ın üzerinde sıklıkla durduğu konulardan biri olan ideal medeniyetin temeli ideal aile ile başlar. Yalçın eserlerinde aile kurumunu farklı boyutları ile ele almış özellikle de ailenin eğitsel fonksiyonu ve görevleri üzerinde durmuştur. Ona göre iyi bir aile doğru eş seçimi ile başlar. Çünkü birbiri ile uyumlu fertler, ailelerini bir okul haline getirebilir. Ona göre aile çocuğun temel ihtiyaçlarını

³¹ Mikdat Yalçın, *Binu'l-Beyti's-said fi-Davi'l-İslam* (Riyad: Daru'l-Merih, 1987).

³² Hoşgörür, "Eğitimin Toplumsal Temelleri", 145-146.

³³ Hakkı Kızılluluk, *Eğitimin Toplumsal Değerleri* (Ankara: Anı Yayıncılık, 2013), 1.

³⁴ Mustafa Köylü "Ailede Din Eğitimi", *Din Eğitimi*, ed. Mustafa Köylü, Nurullah Altaş (İstanbul: Ensar Neşriyat, 2018), 310.

gidermede ne kadar sorumlu ise onlara İslami kimlik kazandırmada da o kadar sorumludur. Yalçın'a göre ailenin en temel eğitsel görevlerinden biri çocuklarını İslami şahsiyetle yetiştirmektir. Bunu yaparken çocuğun ahlaki ve sosyal gelişim alanlarını da kesinlikle ihmal etmemelidir. İfade edilen bu temel eğitsel görevlere ek olarak Yalçın, ailenin diğer görevlerinin şunlar olması gerektiğini vurgulamıştır:

- Çocuklara dinimizin değerini, hikmetini, dindarlığın dünyada ve ahiretteki önemini açıklamak.
- Çocuklar arasında eşitlik, adalet, sevgi ve muhabbeti uygulamak ve uygulamak.
- Çocuklara bütün haram ve yasakların niçin haram ve yasak olduğunu, zararlarını bilimsel olarak delilleriyle anlatmak.
- Başkalarının inanç ve kültürüne saygılı olmayı, diğerlerinin görüşlerine karşı hassas davranmayı, namus, şeref mal ve mülküne zarar vermekten kaçınmayı önemle öğretmek.
- Çocukların nefislerini kin, düşmanlık, haset, bencillik gibi kötü duygu ve hislerden arındırmak
- Çocukların kabiliyetlerini geliştirmek.

Yalçın, aile ortamında çocuklar için yürütülecek bu görevlerde aile fertlerinin her birinin üzerine düşen görevleri yerine getirmesinin önemine vurgu yapmış, her bir ferde düşen görev ve sorumlulukları maddeler halinde ele almıştır. Ancak ona göre ailedeki görevlerin icra edilmesinde ilk sorumluluk babaya aittir. Yalçın'ın da ifade ettiği gibi şayet aile eğiticilik görevini yerine getirmezse okul ortamında yapılan eğitim pek etkili olmayacaktır. Zira çocuk ailede farklı, okulda farklı söylemlerle karşılaşabilir. Eğer aile içerisinde anne-babanın gösterdiği davranışlar ve tutumlar okul ortamına uygunsa çocuğun gelişiminde pek sıkıntı yaşanmaz. Fakat çocuk, aile ve okulun verdiği bilgiler arasında çelişki yaşarsa davranış bozukluğu ve başarısızlık kaçınılmaz olabilir. Bu yüzden ailenin okulla irtibatını kesmeden, üzerine düşen eğiticilik görevini yerine getirmesi gerekmektedir.³⁵

Sonuç

Türk asıllı bir ilim insanı olan Mikdat Yalçın, çocukluk yıllarından itibaren ilmi mahfillerde bulunmuş, Arap dünyasında fikirleriyle tanınan bir şahsiyettir. Hayatı boyunca başta İslam eğitimi alanında olmak üzere 70'i aşkın eser vermiş, yanı sıra birçok makale ve bilimsel yazı kaleme almıştır. Eserlerinin çoğunu Arapça yazan Yalçın'ın Türkçeye tercüme edilmiş bazı eserleri de mevcuttur. Eserlerinin hemen hemen tamamında ideal bir toplumun inşasına değinen Yalçın, bunun eğitim ve eğitim kurumları aracılığıyla gerçekleştirilebileceğine vurgu yapmıştır. Ona göre eğitimin temel öğeleri olan okul, öğretmen-öğrenci ve aile, ideal neslin yetişmesindeki en önemli unsurlardır. Özellikle öğretmenler ve öğrenciler kendi milletlerinin kalkınmasında rol almalı ve bunu yaparken de en yüce gaye olan Allah rızasını gözetmelidirler. Yanı sıra kalkınmış ve geri kalmış ülkelerin eğitim sistemlerinin iyice irdelenmesi gerektiğine vurgu yapan Yalçın, kalkınmış ülkelerin eğitim sistemlerinin olumlu yönlerinin Müslüman inanç ve kültür kodlarına uygun bir şekilde uygulanması gerektiğini savunmuştur. O, farklı ülkelerin eğitim modellerini incelemiş ve Müslüman ülkelerin bu modellerden faydalanması gerektiği üzerinde durmuştur.

Yalçın'a göre ideal toplumu oluşturacak en önemli unsurların başında yüksek idealleri benimsemiş eğitim kurumları gelmektedir. Bir eğitim kurumunun en önemli unsurları olan idare, program, öğretmen ve öğrencinin kendi ülkelerinin kalkınmasına katkı sağlaması gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca eğitim faaliyetlerinde en yüce gaye olan Allah'ın rızasının gözetilmesi gerekliliğine de vurgu yapmıştır. Öğretmen ve öğrencide bulunması gereken özellikler üzerinde duran Yalçın'ın bu konudaki önerileri diğer İslam eğitimcilerinin önerilerinden çok da farklı değildir. Ona göre öğretmen ahlaki ve insani yönden öğrencilerine ve topluma örnek olan, mesleki yeterliği haiz kişilerdir. Öğrenci ise her yönden kendisini geliştiren, iyi bir zaman yönetimine sahip, derslerine sadece not için değil iyi bir eğitimci olma gayesiyle çalışan kişilerdir. Mikdat Yalçın'ın önerdiği öğretmen ve öğrenci profiline

³⁵ Erdoğan Özel, Hikmet Zelyurt, "Anne Baba Eğitiminin Aile Çocuk İlişkilerine Etkisi", *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi* 36, (2016), 14.

ulaşmak günümüz için güç olabilir. Bunun en büyük nedeni ise değişen ve gelişen şartlardır. Ancak sunduğu öneriler, günümüz din eğitimcilerine ve öğrencilere yol gösterici nitelikler taşımaktadır.

İdeal neslin yetişmesinde aile kurumunun önemine vurgu yapan Yalçın, ailede bulunması gereken özelliklere de değinmiştir. O, ailenin çocuğa verdiği eğitimde bir aksaklık var ise eğitim kurumlarından alınacak eğitimde de aksaklık olacağını iddia etmiştir. Ona göre aile, çocuğun eğitim aldığı ilk ve temel kurumdur. Ailenin eğiticilik fonksiyonunu yerine getirebilmesi eğitilmiş ve inançlı ebeveynlerle gerçekleşebilir. Bunun ilk adımı ise eğitilmiş, inançlı ve ahlaklı bir eş seçimidir. Çünkü Yalçın'a göre çocuğun eğitiminde anne ve baba birinci derecede sorumludur. Ancak babanın sorumluluğunun daha fazla olduğunu vurgulamaktadır. Anne ve babanın en temel görevinin çocuğu İslam ahlakıyla yetiştirmek olduğunu ifade etmiş ve mutlu bir aile oluşturmak için detaylı önerilerde bulunmuştur.

Kaynakça

- Ayhan, Halis. *Eğitim Bilimine Giriş*. İstanbul: Şule Yayınları, 1997.
- Bayraktar, Mehmet Faruk. *İslam Eğitiminde Öğretmen Öğrenci Münasebetleri*. İstanbul: İFAV yayınları, 2020.
- Güleç, İsmail. vd., "Yaşam Boyu Öğrenme Nedir? Kavram ve Kapsamı Üzerine Bir Değerlendirme", *Sakarya University Journal of Education* 2/3 (2012), 34-48.
- Hoşgörür, Vural. Taştan, Nuray "Eğitimin İşlevleri". *Eğitim Bilimine Giriş*. ed. Özcan Demirel vd. 281-306. Ankara: Pegem Akademi, 2012.
- Hoşgörür, Vural. "Eğitimin Toplumsal Temelleri". *Eğitim Bilimine Giriş*. ed. Özcan Demirel vd. 129-160. Ankara: Pegem Akademi, 2012.
- Kızılluluk, Hakkı. *Eğitimin Toplumsal Değerleri*. Ankara: Anı Yayıncılık, 2013.
- King Faisal Prize https://simple.wikipedia.org/wiki/King_Faisal_Prize (17.06.2023).
- Köylü, Mustafa. Koç, Ahmet. "Önsöz", *Klasik İslam Eğitimcileri*. ed. Mustafa Köylü vd. İstanbul: Rağbet yayınları, 2016.
- Köylü, Mustafa. "Ailede Din Eğitimi". *Din Eğitimi*. ed. Mustafa Köylü vd. 309-348. İstanbul: Ensar neşriyat, 2018.
- Nazıroğlu, Bayramali. *İslam Eğitim Geleneğinde Öğretmenlik*. Ankara: Nobel yayınları, 2020.
- Oktay, Ayla. "Öğretmenlik Mesleği ve Öğretmenin nitelikleri", *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi* 3/3 (1991), 187-193.
- Özel, Erdoğan. Zelyurt, Hikmet "Anne Baba Eğitiminin Aile Çocuk İlişkilerine Etkisi", *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 36 (2016), 9-34.
- Yalçın, Mikdat. *Binâu'l-Beyti's-said fi-Davi'l-İslam*. Riyad: Daru'l-Merih, 1987.
- Yalçın, Mikdat. *Cevanib et-Terbiye el-İslamiyye el-Esasiyye*. Riyad: Daru'r-rihani, 1986.
- Yalçın, Mikdat. *Devru't-Terbiyeti'l-Ahlakiyyeti fi Binai'l-Ferd ve'l-Müctema ve'l-Hadara*. Riyad: Daru Alemi'l-Kütüb, 1995.
- Yalçın, Mikdat. *Esraru nuhûdi's-Şuab ve'l-Ümem ve esbabı Hubûtiha ve Sukutih*. Riyad: Daru Alemi'l-Kütüb, 2007.
- Yalçın, Mikdat. *et-Terbiye el-ahlakiyye el-İslamiyye*. Riyad: Daru Alemil-kutub, 1996.
- Yalçın, Mikdat. *et-Terbiyetü'l-İslamiyye ve't-Tabiatu'l-İnsaniyye*. Riyad: Daru Alemi'l-Kütüb, 1994.
- Yalçın, Mikdat. *Memleketimizin Temel problemleri ve Çözüm Yolları*. İstanbul: İlmi Neşriyat, 1993.

Yalçın, Mikdat. *Mutluluk Yolu ve Felsefesi*. İstanbul: İلمي Neşriyat, 1994.

Yalçın, Mikdat. *Öğrenimde Yüksek Başarımın Sırları*. Ankara: ÖMEKAV yayınları, 1993.

Yalçın, Mikdat. *Örnek Eğitim Metodları*. Ankara: ÖMEKAV Yayınları t.y.

Yalçın, Mikdat. *Örnek İnsancıl Eğitim Çağdaş ve Dini Bir Zorunluluktur*. Ankara: ÖMEKAV Yayınları 2012.

Yalçın, Mikdat. *Örnek Kalkınma Hamlesi Projeleri*. Ankara: ÖMEKAV yayınları t.y.

Yalçın, Mikdat. *Örnek Medeniyet Atlası (Plan ve Proje)*. Ankara: ÖMEKAV Yayınları, 1999.